

Zápis ze zasedání Umělecké rady DAMU konané dne 18. února 2021

Místo: Divadelní fakulta AMU, Karlova 26, Praha 1, zasedací místnost S202 a Hallerův sál, dále online platforma Teams

Datum a čas: 18. února 2021 od 14 hod.

Program jednání UR DAMU:

1. Zahájení UR DAMU a schválení programu zasedání
2. Habilitační řízení MgA. Jiřího Adámka, Ph.D.
3. Habilitační řízení MgA. et Mgr. Ivany Sobkové
4. Hlasování o obou habilitačních řízeních (prostřednictvím programu Polly)
5. Informace o hlasování per rollam o akreditačních spisech, které schválil akademický senát DAMU
6. Různé

Zahájení UR DAMU a schválení programu zasedání

Předsedkyně UR DAMU MgA. et Mgr. Doubravka Svobodová přivítala všechny přítomné členy UR DAMU na dalším hybridním zasedání UR, omluvila nepřítomné členy UR a předala slovo prof. Jaroslavu Provazníkovi. Ten představil program jednání UR DAMU. Veřejná část UR DAMU zahrnuje habilitační řízení MgA. Jiřího Adámka, Ph.D., a MgA. et Mgr. Ivany Sobkové. V druhé části, pro veřejnost uzavřené, je na programu tajné hlasování UR DAMU o habilitačních řízeních prostřednictvím programu Polly a projednávání dalších bodů.

Schvalování programu se konalo aklamačně.

Aklamační hlasování

Kontrola usnášeníschopnosti UR:

Počet členů UR = 21

Počet přítomných členů = 15

Nadpoloviční většina přítomných členů = 8 (**UR je usnášeníschopná**)

Skrutátoři: Svobodová, Provazník

Hlasování: pro: 15, proti: 0, zdržel se: 0

Závěr: Navržený program UR DAMU byl schválen.

Habilitační řízení MgA. Jiřího Adámka, Ph.D.

Obor: Dramatická umění

Habilitační práce: *Šum a chvění (reflexe vnímání jako součást divadelního díla)*

Habilitační komise: prof. Miloslav Klíma, DAMU, Praha (předseda); doc. Martin Pšenička, Ph.D., DAMU, Praha, a FF UK, Praha; doc. Mgr. Pierre Nadaud, JAMU, Brno; doc. MgA. David Drozd, Ph.D., FF MU, Brno; Dr. phil. habil. Pavel Novotný, Ph.D., PF TUL

Oponenti: doc. Mgr. Pavel Drábek, Ph.D., FF MU, Brno; prof. Miroslav Petříček, Dr., FF UK, Praha; doc. RNDr. Mgr. Alice Koubová, Ph.D., Ph.D., DAMU, Praha

Stanovisko habilitační komise:

Předseda habilitační komise prof. Miloslav Klíma informoval UR DAMU o stanovisku komise a výsledcích hlasování. Komise konstatovala, že všechny zákonem předepsané náležitosti pro zahájení habilitačního řízení byly splněny. MgA. Jiří Adámek, Ph.D., ve svém CV doložil dosažené vzdělání, uvedl výběr z dosavadní pedagogické činnosti, výběr dosažených

ocenění za uměleckou tvorbu, publikační činnost a přehled zahraničních stáží. Předložený rozsah a kvalifikační hodnota odpovídá požadavkům na habilitační řízení. Komise se podrobněji věnovala předložené habilitační práci *Šum a chvění* a konstatovala, že práce je pozoruhodná, podrobně analyzuje na praktických příkladech kreativní směřování autora s akcentem na současné tendence v divadle, které se zabývají rozdílnými podobami vnímáním diváků v reálném čase společného prožívání. Komise doporučila, aby předložený text byl postupně dopracován s ohledem na pedagogické využití a následně publikován. Dále komise doporučila, aby habilitační řízení bylo uskutečněno na základě habilitační práce v souladu se zákonem o vysokých školách č. 111/1998 Sb. § 72, odst. 3a).

Výsledek hlasování komise: 4 hlasy pro, 0 hlasů proti, zdržel se 0; 1 člen komise byl omluven.

Vyjádření oponentů (členům UR DAMU byla zaslána předem)

doc. Mgr. Pavel Drábek, Ph.D.:

Oponent P. Drábek habilitační spis J. Adámka pokládá za zajímavou a podnětnou reflexi některých režisérových uměleckých prací z poslední doby. Na spisu oceňuje jeho interdisciplinární i mnohožánrový záběr, který v sobě spojuje zájem nejen o nejrůznější druhy divadla a performativního umění, ale také o výtvarné umění, architekturu, literaturu, filosofii i duchovní literaturu. V této souvislosti P. Drábek vyjadřuje názor, že by bylo přínosné, kdyby habilitant ve svých analýzách vzal více v potaz teatrologickou literaturu (Pražská škola, F. Rokem, B. McConachie...). Odklon od momentálního zájmu od divadla, o které habilitant píše, provází doznaná tvůrčí krize, kterou ovšem oponent s ohledem na Adámkovy umělecké úspěchy rozporuje. P. Drábek hodnotí celkově práci Jiřího Adámka jako kvalitní a inspirativní a doporučuje, aby habilitační řízení proběhlo před uměleckou radou DAMU.

doc. RNDr. Mgr. Alice Koubová, Ph.D., Ph.D.:

Oponentka A. Koubová řadí J. Adámka mezi nejinspirativnější české divadelníky současnosti především díky propojování vlastní tvorby s dalšími podněty a zdroji (při tvorbě se nechá inspirovat například výtvarníkem Jánem Mančuškou nebo konceptualistou Jiřím Valochem) a pro schopnost „*zůstat nespektakulární a hledat jiné než reprezentativní či ironické rozměry divadla*“. V habilitační práci se autor zabývá možnostmi, jak jeho vlastní tvorba tematizuje divákovo vnímání reality na pozadí společensko-politické krize, jak lze toto vnímání divadelními postupy zjemňovat, posouvat či rozšiřovat. A toto dominantní téma zaměřené na vjemy diváka uvádí habilitant do širšího filosofického a estetického kontextu. Oponentka zároveň oceňuje Adámkovy úvahy nad vlastní tvorbou, jako jsou inscenace *Skončí to ústa* (2016), *Hra na uši* (2018) nebo *Oči v sloup* (2019).

prof. Miroslav Petříček, Dr.:

Divadlo je v práci habilitanta J. Adámka podle M. Petříčka nahlíženo nejen samo ze sebe zorným úhlem proměn své praxe, nýbrž je neustále konfrontováno s vizuálním uměním, literaturou či hudbou (například i s „tichem“). To vše se pak děje nikoli proto, jak uvádí posudek, že by autor chtěl nakonec dospět k nějaké estetické teorii přiměřené aktuální situaci, ale proto, aby ukázal, že divadlo jako „estetický objekt“ svým ustrojením hranice estetická rozrušuje a působí na diváka tak, že jej nakonec přivádí až k sebereflexi jako existenciálně nutnému výkonu života. Jestliže se totiž Adámek věnuje vztahu mezi dílem a „vnímatelem“, nejde mu, o nějakou další kapitolu k recepční estetice, protože podle něj je „*dílo – tak trochu podobné levinasovské tváři – je především výzva k odpovědi na ně*“. Dílo je vnímáno jako událost. M. Petříček habilitační práci, která je režisérovou reflexí nad vlastní tvorbou, pokládá za mimořádnou, vynikající a v mnoha ohledech inspirativní a doporučuje ji k obhájení před uměleckou radou DAMU.

Habilitační přednáška: *Jaký obraz jaké reality?*

V rámci přednášky J. Adámek popisoval vlastní tvorbu a její principy srovnával s významnými divadelními tvůrci (zejména Samuelem Beckettem) nebo s východisky

divadelního teoretika Hans-Thies Lehmana, čímž reagoval především na oponentský posudek Pavla Drábka. Popisem vlastních tendencí k abstraktnímu divadlu představil „druh reality“, s nímž pracuje. Na příkladech inscenace *Tiká tiká politika* a rozhlasové hry *Manželské minutky* vysvětlil, že jeho experimenty nemohou překročit hranici směrem k realistickému vyobrazení: „Jedná se tu o vyabstrahované modely naší žité reality, o jednotlivé prvky, jevy či rysy vytržené z kontextu a integrované do naprosto svébytného jevištního jazyka.“ V tom shledává podobnost s dílem Samuela Becketta, který vytváří obrazy lidské odcizenosti, mechanismů, které nás ovládají a které nemáme pod kontrolou. Využití abstrakce v Beckettově TV hře *Quadrat* pak srovnává s vlastní inscenací *Oči v sloup*. Ale v míře abstrakce lze pokročit dál, a proto J. Adámek použil Lehmannův pojem „krize jednání“ coby součásti inscenačního gesta. Od vydání Lehmannovy studie *Postdramatické divadlo* před cca 15 lety došlo ve vývoji divadla k obrácení pozornosti k divákovi, k přenášení odpovědnosti, iniciativy, interpretace na něj. Změnu J. Adámek přičítá právě krizi jednání a to demonstruje na uměleckých dílech. Např. inscenace *Tiká tiká politika* je plná pohybu, který je ale zadržovaný, který se neuskuteční. Podobně Beckettova *Ukolébavka* svědčí o jednom činu, ke němuž nedojde. Žena nevstane z matčina křesla a nepůjde žít svůj vlastní život. A právě v tom režisér vidí cestu od krize jednání k nové kvalitě hereckého jednání. Protože herci se svým jednáním mnohdy blíží k civilnímu chování, dostávají se do pozice blízké té, kterou zastává divák. V inscenaci *Oči v sloup* sedí herci spolu s publikem v hledišti, spolu s ním hledí na prázdný divadelní prostor, sledují, jak se stmívá v sále a rozsvěcí na jevišti, a hlasitě reflektují, jak to na diváka působí. Nacházejí tak novou nenucenost, odklánějí se od dramatického náboje, někdy tak nacházejí snad i novou (divadelní) svobodu.

Diskuse:

D. Drozd položil dotaz, v čem habilitant spatřuje v divadle posledních let neaktuálnost Lehmannových teorií, které se už nedají vztáhnout k současným progresivním a hraničním směrům. J. Adámek vidí v současném divadle trend, kdy se tvůrci spolu s publikem „táží“ po významu uměleckého počínu. Řada inscenací „už nic netvrdí“, vytváří pouze „prostředí“, nikoli poselství. Inscenace R. Wilsona *Věc Makropulos* v ND Čapkův text neinterpretuje, jen ho nechává zaznít v prostředí. Divadlo jen klade otázku, ale nic nevysvětluje. Dále J. Adámek připomněl všeobecný vliv dokumentárního divadla na současné divadlo. M. Klíma uvedl, že nejde o překonání Lehmana, ale o touhu po aktivizaci diváka (apel), divák sám koná, nyní jde o objevování jiných způsobů spoluúčasti diváků. D. Svobodová připomněla Adámkovo pedagogické působení na KALD. Zeptala se na jeho dřívější společensko-angažované působení na studenty. J. Adámek odpověděl, že ačkoliv nepatří mezi prvoplánově angažované tvůrce, studenty k jisté odpovědnosti za stav věcí vede. E. Salzmannová reagovala na Adámkovu tezi, že interpretace divadelního díla, interpretační divadlo už není aktuální. Pokládá ji za lichou a nesouhlasí s ní. J. Adámek na to odpověděl, že tím chtěl vyjádřit přesvědčení, že v současnosti není „správný“ jen jeden přístup, že různé přístupy mohou existovat vedle sebe.

Rozprava a tajné hlasování proběhlo formou interní online schůze (prostřednictvím programu POLLY), na níž byli přítomni pouze členové UR DAMU.

Kontrola usnášeníschopnosti UR:

Počet členů UR: 21

Počet přítomných členů: 15

Nadpoloviční většina všech členů: 11 (**UR je usnášeníschopná**)

Skrutátoři: Svobodová, Provazník

Hlasování:

Pro	14
Proti	1
Zdržel se	0

Závěr: Návrh na jmenování MgA. Jiřího Adámka, Ph.D., docentem v oboru Dramatická umění získal potřebnou většinu hlasů všech členů UR DAMU. UR DAMU rozhodla postoupit návrh na jmenování MgA. Jiřího Adámka, Ph.D., docentem rektorce AMU dle čl. 3 Řádu habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem Akademie múzických umění v Praze.

Habilitační řízení MgA. et Mgr. Ivany Sobkové

Obor: Dramatická umění

Habilitační práce: *Specifika dětského a studentského divadla*

Habilitační komise: prof. PhDr. Silva Macková, DiFA JAMU, Brno (předsedkyně); doc. Radek Marušák, DAMU, Praha; doc. Irina Ulrychová, LDO ZUŠ, Brandýs nad Labem; PhDr. Petr Váša, odborník z praxe; Mgr. Jakub Hulák, odborný pracovník pro dramatickou výchovu, dětské divadlo a dětský přednes, NIPOS ARTAMA

Oponenti: prof. Eva Machková, DAMU, Praha; Mgr. Irena Konývková, ředitelka ZUŠ Ostrov, pedagog LDO ZUŠ, předsedkyně umělecké rady ZUŠ na MŠMT, odborník z praxe; Mgr. Zuzana Jirsová, odborník z praxe

Stanovisko habilitační komise:

Prof. Jaroslav Provazník přečetl za nepřítomnou předsedkyni habilitační komise prof. Silvu Mackovou stanovisko komise k habilitačnímu řízení MgA. et Mgr. Ivany Sobkové a seznámil UR DAMU s výsledkem hlasování. Stanovisko sumarizuje dosavadní habilitantčinu profesní činnost, dvacetiletou praxi lektorky kurzů dramatické výchovy, práci v oblasti dětského a studentského divadla a také pedagogické působení na katedře výchovné dramatiky DAMU. Komise se seznámila s oponentskými posudky a konstatovala, že všichni oponenti hodnotí předloženou habilitační práci jako fundovanou a přínosnou, oceňují, že se v ní zrcadlí erudice autorky v oblasti pedagogicko-psychologické i umělecké. Podle oponentů jde o systematicky uspořádanou, praxí podloženou a promyšlenou práci, která představuje podstatný příspěvek k chápání dětského a studentského divadla. Habilitační komise uvedla, že habilitantka patří mezi nejvýznamnější osobnosti současné dramatické výchovy. Komise své stanovisko uzavřela konstatováním, že všechny zákonem předepsané náležitosti pro zahájení habilitačního řízení byly splněny a lze zahájit řízení k jmenování MgA. et Mgr. Ivany Sobkové docentkou.

Výsledek hlasování komise: 5 hlasů pro, 0 hlasů proti, zdržel se 0.

Vyjádření oponentů (členům UR DAMU byla zaslána předem)

prof. Eva Machková:

Oponentka ve svém posudku oceňuje význam habilitačního spisu Ivany Sobkové, který nabízí praxí podloženou a promyšlenou práci o dětském a studentském divadle. K tématu je přistupováno systematicky a komplexně, což je vyjádřeno už v uspořádání kapitol. První část se věnuje komplexnosti profese vedoucího dětského divadelního souboru, následuje kapitola o problematice dětského herectví, resp. dětského dramatického projevu včetně rozboru a popisu dramatického projevu v různých věkových kategoriích v souvislosti s ontogenezí (mladších i starších dětí a dospívajících). Inscenačnímu procesu jako cestě, jejímž předpokladem je bezpečné prostředí, které dodává sebedůvěru, umožňující autentický projev a tvořivost v přátelské atmosféře kolektivu, se věnuje třetí kapitola. Oponentka vnímá práci I. Sobkové jako fundovaný příspěvek k chápání dětského a studentského divadla, jeho okolností, prostředků a cílů, jejíž předností je soulad mezi teoretickými východiskami, jejich vysvětlením a doložením příklady z vlastní praxe. Proto ji lze zároveň dle oponentky využít jako hodnotný studijní materiál.

Mgr. Irena Konývková:

Oponentka Irena Konývková konstatuje, že není pochyb, že podstata rozdílu mezi herectvím dospělého člověka a herectvím dítěte je Ivanou Sobkovou popsána erudovaně a zevrubně, což dokládá přehledná tabulka "Srovnání tvorby herce – umělce a dětského herce", a především pak zaznamenaná tvorba inscenací pod jejím vedením. Oceňuje také, jak se habilitantka zhostila charakteristik specifík dětského a studentského divadla. Ve svém posudku nicméně poukazuje na drobné terminologické nepřesnosti a nejasnosti. Oponentka svůj posudek uzavírá konstatováním, že všechny předepsané náležitosti pro zahájení habilitačního řízení byly splněny a Ivana Sobková má všechny předpoklady tomu, aby byla jmenována docentkou.

Mgr. Zuzana Jirsová:

Text habilitační práce je podle oponentky kompaktním dokumentem, v němž se zrcadlí autorčina erudice v oblasti pedagogicko-psychologické i umělecké, který se může stát velmi dobrým průvodcem studentům oboru či začínajícím vedoucím. Práce je pevně opřena o znalosti, dovednosti a bohaté zkušenosti z praxe. Dále oponentka shrnuje a kladně hodnotí jednotlivé kapitoly habilitační práce a její přílohy s doklady činnosti z vlastní pedagogicko-umělecké tvorby, dokládající, že habilitantka je poučená, ale hlavně citlivá pedagožka, která „*neustále vnímá složení a možnosti té které skupiny, která si umí odvodit, jakými prostředky by se společná cesta inscenačním procesem mohla ubírat, kam směřuje i jaký dopad má společná tvorba na účastníky ve smyslu osobnostního, sociálního a kulturního růstu*“.

Habilitační přednáška: *Koncepce předmětu Metodika divadelní práce s dětmi a mládeží*

Při přednášce Ivana Sobková představila výstupy ze své habilitační práce, která se zabývá dětským divadlem a jeho specifiky. Přičemž se věnovala zejména vztahu dítěte a divadla, v němž vidí tři možné přístupy: 1. Dítě ve službách divadla, kdy nejde o zájmy dítěte, ale o zájmy čistě divadelní. 2. Divadlo ve službách dítěte, kdy se některé divadelní prostředky stávají nástrojem k výchově a výuce dětí. 3. Dítě tvořící divadlo, kdy mezi dítětem a divadelní tvorbou je rovnocenný vztah. I. Sobková tvrdí, že tento třetí přístup je kvalitní a přínosný, když vychází z profesionálně aplikovaných metod dramatické výchovy, a je blízký principům tvorby a inscenačním postupům autorského divadla. Může vznikat z radosti ze samotné tvorby, z cvičení a dramatických her. Funkci režiséra v dětském divadle zastupuje vedoucí souboru, který vede inscenační proces a má zodpovědnost za všechny složky. Vedoucí by měl být podle I. Sobkové citlivým a poučeným pedagogem, znalým vývojové psychologie. Zároveň by měl být svébytným umělcem, schopným vést kolektivní tvorbu. Účastníci (děti, mládež ve věku 6–20 let) jsou ovšem nestandardním hereckým materiálem. Při srovnání dětského a dospělého herce habilitantce vyplynuly charakteristiky dětského herectví: dítě není do určitého věku schopno vědomé detailní charakterizace, neovládá vnitřní ani vnější hereckou techniku. Svoje herectví staví na faktickém prožitku, svoji roli spíše demonstruje. S dospělým hercem se však potkává v autenticitě a přirozenosti projevu na jevišti. Úkolem vedoucího je najít vhodný inscenační klíč a prostor, aby se každý dětský hráč/herce mohl projevit ve své jedinečnosti. Dále I. Sobková zmínila fáze inscenačního procesu, na nichž se podílí děti spolu s vedoucím souboru: volba námětu, inscenačních prostředků, sběr materiálu, vyhodnocení funkčních nápadů, samotná realizace jevištního tvaru, další práce na inscenaci a věcná reflexe. Na závěr své přednášky habilitantka seznámila uměleckou radu DAMU s vlastní výukou předmětu *Metodika dramatické tvorby* na KVD DAMU. Vysokoškolské výuce se věnuje dlouhodobě, stejně jako výuce literárně-dramatického oboru, v posledním období na Základní umělecké škole v Praze 3.

Diskuse:

Děkanka D. Svobodová se zeptala na vztah rodiče a vedoucího souboru v případě, že rodič má odlišnou představu o práci dítěte. I. Sobková reagovala, že se během inscenačního procesu snaží vytvořit s rodiči komunitu. Pořádá pro děti a rodiče společná soustředění a další aktivity, protože pokládá spolupráci rodičů za velmi důležitou. Dále Karel F. Tománek položil otázku, jak moc se realita divadelní práce v dětských souborech shoduje s ideálním

stavem, který habilitantka představila. I. Sobková zmínila, že je celkem náročné získat dobrého vedoucího souboru tak, aby pedagogické kvality byly v souladu s uměleckými schopnostmi. J. Provazník dodal, že také záleží na kompetentním vedení každé ZUŠ. T. Lazorčáková zmínila příklad, kdy školní soubor má úspěch i na festivalech amatérského divadla a zeptala se, jak habilitantka chápe dětské divadlo v kontextu amatérského divadla, zda je specifickým typem amatérského divadla. I. Sobková souhlasila, ale uvedla, že dětské divadlo pracuje především s principy dramatické výchovy. R. Marušák se vrátil k tomu, že v dětském divadle je kolísavá kvalita z důvodu nesouladu mezi uměleckými a pedagogickými ambicemi vedoucích dětských souborů. R. Marušák dále požádal o shrnutí vývoje dětského divadla, na kterém se I. Sobková podílí v posledních dvaceti letech. I. Sobková vnímá zajímavé posuny v práci s jednotlivými složkami divadelní inscenace, např. častější a kvalitnější využívání technologií nebo větší pozornost věnovaná scénografii. Dále vidí proměnu ve výběru často závažných témat dětského divadla, která svědčí o „vyspělosti“ současných dětí. E. Salzmánová vstoupila do diskuse dotazem, s jakým věkovým rozpětím se v ZUŠ pracuje, a J. Etlík se zeptal, zda I. Sobková pracuje s režijní knihou a jak ji vnímá ve vztahu k režijnímu konceptu. I. Sobková uvedla, že režijní kniha je v práci s dětmi a mladými lidmi spíše předběžným plánem, konceptem, protože tvořivý vedoucí vychází především z dětí a proces tvorby je plně ovlivněn průběhem kontaktní práce s dětmi.

Rozprava a tajné hlasování proběhlo formou interní online schůze (prostřednictvím programu POLLY), na níž byli přítomni pouze členové UR DAMU.

Kontrola usnášeníschopnosti UR:

Počet členů UR = 21

Počet přítomných členů = 16

Nadpoloviční většina všech členů UR = 11 (**UR je usnášeníschopná**)

Skrutátoři: Svobodová, Provazník

Hlasování:

Pro 15

Proti 0

Zdržel se 1

Závěr: Návrh na jmenování MgA. et Mgr. Ivany Sobkové docentkou v oboru Dramatická umění získal potřebnou většinu hlasů všech členů UR DAMU. UR DAMU rozhodla postoupit návrh na jmenování MgA. et Mgr. Ivany Sobkové docentkou rektorce AMU dle čl. 3 Řádu habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem Akademie múzických umění v Praze.

Bod 5. Informace o hlasováních per rollam o akreditačních spisech, které schválil akademický senát DAMU

Prof. Provazník informoval hlasování UR DAMU, které proběhlo per rollam, o následujících akreditačních spisech, schválených senátem DAMU:

- Herectví se zaměřením na autorskou tvorbu a pedagogiku KATaP – magisterský program (v ČJ)
- Authorial Acting KATaP – magisterský program (v AJ)
- Teorie a praxe divadelní tvorby – doktorský program

Stav hlasování k 15. 2. 2021: z 21 členů UR – pro 18, proti 0, zdrželi se 3.

Bod 6. Různé

Závěrem zasedání UR DAMU děkanka Mgr. et MgA. D. Svobodová oznámila, že se další UR DAMU bude konat ve středu 10. března 2021 a představila její předběžný program.

Zapsala: Mgr. Olga Vlčková Ph.D.

Schválili:

děkanka Mgr. MgA. Doubravka Svobodová v. r.

proděkan prof. Jaroslav Provazník v. r.

